

Magyar nő Pockingban – A Németországot megszálló amerikai csapatok és a menekült magyar nők kapcsolatának egy verses emléke 1945 nyaráról ^[1]

Az alábbiakban olvasható forrás egy vers, amely 1945 nyarán, az európai háború végét követő időszakból származik, és egyes magyar nők viselkedését pellengérez ki. Az idegen megszállókkal folytatott önkéntes kapcsolat és ennek mozgatórugói egy sokkal kevésbé ismert és vizsgált aspektusa a megszállók és a magyar polgári lakosság viszonyának, ezért is érdemes foglalkozni a témával.

Bevezető

2016-ban jelent meg a Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára gondozásában *Benkő Lajos*^[1] hadnagy naplója *Veszprémtől Pockingig* (Napló, 1945. március 2. – október 2.) címmel.

1944. Magyarország, Veszprém Benkő Lajos vadászpilóta, a 101. Puma vadászrepülő ezred hadnagya.
Forrás: fortepan.hu/adomanyozo ^[2]

A veszprémi származású, 1944–1945-ben a 101/1. vadászrepülő-században szolgált vadászpilóta naplója különösen a pockingi hadifoglytáborban 1945 nyarán zajló napi eseményekkel kapcsolatban tartalmaz érdekes és értékes adalékokat, részleteket. Az Alsó-Bajorországban, az osztrák határ közelében fekvő Pockingban, a település melletti repülőtéren volt a magyar királyi honvéd légiőrök gyűjtőtábor, ahol a hozzátartozókkal, hozzájuk csapódó civil menekültekkel együtt több ezer magyar menekült és hadifogoly gyűlt össze 1945 nyarán.

A hadifoglytábor napi eseményeivel kapcsolatban egy társadalomtörténeti szempontból érdekes kérdés kétszer is felmerül a naplóban. Benkő Lajos feljegyzéseiben először 1945. június 24-én írt egy öt megbotránkoztató témáról: „A táborban élő női hozzátartozók botrányos és nem megfelelő viselkedése már több embernek feltűnt. Különösen az amerikai katonákkal szemben voltak barátságosak, akiktől némi csokoládé és cukor nézett ki. Különösen bent Pockingban voltak érdekes esetek, ahol a magyar nők amerikai tisztek lakására felmentek. Az utolsó nap rendezett amerikai táncmulatságra úgy kaptak meghívást itt a nők, hogy 50-es csoportonként egy tiszttel gardírozza őket. Ez azonban nem zavart sokakat abban, hogy elmenjenek. ^[2] Napra pontosan egy hónappal később, 1945. július 24-én ugyanezzel a kérdéssel kapcsolatban az alábbiakat írta naplójába: „A magyar nők itteni viselkedését, hogy pár szelet csokoládéért, vagy néhány konzervért nyíltan árulják testüket, egy költői lélek megsokallta, és szégyenszemre a hirdetőtáblára kiakasztott versben megénekelte. Rengeteg ember állt a tábla előtt, akik másolták és így nem tudtam elolvasni. Mire később odamentem, valaki letépte. Nagyon igaz dolgokat írt, hogy ezeknek se Istenük, se becsületük, se hazájuk, a végén pedig bocsánatot kért a pár tisztességes nőtől, akik ugyanúgy elítélték ezeket, mint mi. A konyháról például a krumplihámzásból megszöknek, és csak az idősebb úrinők maradnak ott. A fiatalok féltik a kezüket. 800 nő van a reptéren, de levették és katonákat kell a konyhára küldeni, mert nem akarjuk azt, hogy ismét háromkor együnk, mint előző nap, mikor a nőknek kellett krumplit hámozni. ^[3] A naplóban említett ismeretlen szerzőnek az egyes pockingi magyar nők viselkedését elítélő verse teljes terjedelmében fennmaradt. ^[4] (Lásd az 1. számú dokumentumot!)

A megszállókkal való együttműködés társadalomtörténeti szempontból érdekes, de kevesebbet vizsgált és kutatott kategóriája a helyi nők önkéntes kapcsolata az ellenséges haderők férfi tagjaival (a megszállók és a helyi lakosság viszonylatában mostanában egyre többet vizsgált nemi erőszak kérdése jelen kontextuson kívül esik). ^[5] A második világháború folyamán számos helyen és esetben fiatal nők azért „barátkoztak” a megszállókkal, illetve azért vállaltak náluk munkát, hogy a túlük kapott élelmiszert saját, illetve családjuk létfenntartását biztosítsák, gyermekeiket életben tartsák.

A pockingi hadifoglytábor

[3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] [11]

[Tovább a galéria oldalára](#) [12]

Természetesen a kor mainál sokkal szigorúbb erkölcsi normái miatt gyökeresen más megítélés alá esett a szituáció akkor, ha valaki alkalmasint csak az édességek iránti vágya által hajtvá tette ugyanezt. Pockingban nem éhezett senki, mert a tábor minden regisztrált lakója megfelelő mennyiségű, sőt ha dolgozott is – melyre lehetőség volt –, vagy esetleg voltak a cserekereskedelemben értékes tárgyai, kifejezetten bőséges mennyiségű élelmiszerhez juthatott. Ezért voltak olyan személyek is, akik számottevő súlygyarapodással tértek haza ebből a fogolytáborból. Pockingot emiatt nem is lehet egy lapon említeni a szovjet – vagy akár egyes nyugati, főleg francia – hadifogolytáborokkal. Így itt egyértelműen az utóbbi esetről, az édességek, az extra élelmiszer okán történő „barátkozásról” volt szó egyes hölgyek részéről.

Az extra élelmiszer, főleg az édességek előnyei egyébként a magyar pilóták számára sem voltak ismeretlenek. A második világháború folyamán a repülő hajózóknak a németek által adott bevetési pótagadag csokoládét (magas koffeintartalmú *Scho-Ka-Kola*), kekszet, aszalt gyümölcsöt is tartalmazott, amelyek 1944–1945-ben a civil lakosság számára hétköznapi csatornákon át már javarészt, vagy teljesen beszerezhetetlenek voltak. Mivel a Veszprémben állomásozó 101. vadászrepülő-ezred pilótái szintén folyamatosan kapták ezeket a bevetési pótagadagokat, így ők maguk is találkoztak azok egyes hölgyek irányában megnyilvánuló varázásával. Benkő Lajos egyik évfolyamtársa, az 1944–1945-ben a 101/3. vadászrepülő-században szolgált *Tobak Tibor*[6] hadnagy írta azt visszaemlékezésében 1945 márciusáról, Veszprémre utalva, hogy „a város »barátkozóbb természetű« hölgyeinek gyorsan fellobbanó érzelmeit nemegyszer a csokoládétáblák iránti vágy is táplálta. [7] Ami akkor a „ziccereket kihasználó” magyar repülőket nem zavarta, az 1945 nyarán az ekkor már csak félig-meddig „ellenségnek” számító amerikaiakkal szemben nagyon is zavaró volt a számukra. Ebben persze a kiszolgáltatottság, alárendeltség, a sértett hiúság is szerepet játszhatott. Megemlíthető még az is, hogy ezek a magyar pilóták a háború utolsó évében nagyon komoly légi harcokat vívtak az amerikaiakkal, mely sok bajtársuk halálával járt, így nekik komoly ellenségképük is kötődött az amerikaiakhoz, mely a nyugati szövetségesek bombatámadásai által nem érintett magyar civilekben nem volt meg.

Az amerikaiakkal szembeni sértett hiúsággal kapcsolatban érdemes megemlíteni az 1944–1945-ben a 101/2. vadászrepülő-században szolgált *Krascsenics Lajos*[8] szakaszvezetőnek – egyébként nagyon jó stílusban megírt, de – a valóságtól esetenként elrugaszkodó és ilyenkor a frusztrációit levezetendő inkább csak vágyálmokat leíró visszaemlékezését. Ebben egy Klári nevű hölgy és az ő 1945 nyári pockingi kapcsolatát írja le, mely egy amerikai katona harmadikként történő felbukkanása miatt ért véget. Krascsenics a könyvében leírtakkal ellentétben 1945 nyarán friss házaspár volt, így már nyilvánvalóan nem barátkozott és értelemszerűen nem is tervezgetett hosszú távra semmit Klári nevű állítólagos korábbi hölgyismerőseivel.[9]

Az amerikai megszállókkal történő intenzív barátkozást mutató viselkedésnek több oka is lehetett az egyéb forrásból ekkor beszerezhetetlen élvezeti cikkek iránti sóvárgáson túl is. Feltehetően jelentős szerepet játszott benne a háború végi „egy nap a világ” hangulatból történő felszabadulás, vagyis a nyilvánvaló túléléssel jelentkező eufória, valamint az is, hogy az amerikaiakat ekkor itt sokan már inkább csak idegen, érdekes, és nem utolsósorban jól szituált katonáknak tartották, nem ellenségnek. Bár az amerikai katonák is sokszor követtek el nemi erőszakot a háború folyamán mind Európában, mind Ázsiában, de a velük érdemben már csak az európai háború végét követően kapcsolatba került, érintett nőknek bizonyára az amerikaiakkal szemben nem voltak olyan averzióik, mint a szovjet csapatok esetében. Mindenesetre ezek a pockingi esetek is bizonyítják, hogy nem csak a „hidegháború mítoszához” tartozott az a kép, hogy egyes nők rágógumiért vagy csokoládéért az amerikai katonák karjaiba omlottak.[10]

Dokumentum

1.

A „Magyar nő Pockingban” című vers

Pocking, 1945. július

Magyar nő Pockingban...

Magyar nőnek olcsó ma a bére,
Egy pár cigaretta, amit adnak érte.
Magas fokán nem áll az erkölcsi élet,
Lelke nem volt, nem is lesz soha a nőnek.

Az USA katonák narancsokat visznek,
Miket künn az erdőn újtjukra engednek.
S mily varázs-ereje van az ilyen narancsnak,
Erre mint a jelle a nők előugranak.

Bár a kényyszerűség nem viszi őt erre,
Mégis olcsó préda lett neki a teste.
Hazánkból kijött, hogy ne bántsa az orosz,

Itt meg nemzetének nevére szégyent hoz.

Napokban nyílt meg az amerikai bár,
Vezetősége sok szép nőt meginvitált.
S mint a lépes-mézre a darazsak szállnak,
Sok a szép vendége esténként a bárnak.

Van ott hangulatvilágítás és zene,
Egy pár prédát leső nővel mellélelve.
Csókol a férfi, sikít kéjesen a nő,
Ha látja, hogy amaz csokoládét vesz elő.

De unják már a csókot, sétára mennek,
Szerelműkhöz alkalmas helyet keresnek.
Hol a nő lefekszik, csokoládét majszol,
Remegve a vágytól az USA-hoz simul.

Az ilyesmi történik rendszerint este,
Akad, ki nem szégyelli ezt nappal sem.
Magyar férfi a nőnek semmit sem számít,
Mert ő nem tud adni konzervet, szalámit.

Ily aljasságra képes csak nő lehet,
Kinél nem számít sem haza, sem becsület.
Feladnak ők mindent, mit jónak neveznek,
Őrületekben most Istent sem ismernek.

Dohány és konzerv: ez most a tarifa,
Kinek ebből sok van, az a nőt megkaphatja,
A magyarnak ettől felkophat az álla,
Így biz csak az USA jöhet számításba.

Egy-két becsületes nő azért tán akad,
Kinél megtalálhatod boldogságodat.
Ölelhetsz is, ha van még kedved ölelni,
De őrizkedj Pockingban nőt nőül venni.

[1] Benkő Lajos (1921–1975): az 1943. augusztus 20-án avatott repülő hadnagy 1944 májusától a háború végig teljesített szolgálatot a 101/1. vadászrepülő-században (1945. március elején letiltották a bevetésekről). A háború után már nem tudott repülni, a civil életben helyezkedett el. 1956-os szerepéért – munkástanács-tag és az üzemi fegyveres őrség parancsnoka volt Veszprémben a Magyar Ásványolaj és Földgáz Kísérleti Intézetnél – internálták, lefokozták. Katonai rehabilitációjára – a szerző felterjesztésére – 2017. október 23-án került sor. Életéről lásd részleteiben BECZE CSABA: Benkő Lajos – egy veszprémi vadászpilóta a második világháborúban. *Veszprémi Szemle*, 2010. 1–2. sz. 13–31.

[2] BENKŐ LAJOS: *Veszprémtől Pockingig (Napló, 1945. március 2. – október 2.)*. Veszprém, 2016, 89. A családnál kéziratban meglévő naplóra jómagam hívtam fel a veszprémi kollégák figyelmét.

[3] Uo. 115.

[4] A vers eredeti példányát egy egykori pockingi hadifogoly, Pocskai János (1921–2014) repülő szakaszvezető őrizte meg, sok egyéb értékes dokumentummal együtt. Ő a Pockingba történő visszavonulás előtt a tapolcai repülőtéren szolgált műszaki írnokként.

[5] A nemi erőszak kérdéséről lásd pl. PETŐ ANDREA: *Elmondani az elmondhatatlant. A nemi erőszak története Magyarországon a II. világháború alatt*. Bp., 2018.

[6] Tobak Tibor (1921–2001): az 1943. augusztus 20-án avatott repülő hadnagy 1944 júliusától a háború végig teljesített szolgálatot a 101/3. vadászrepülő-században. A háború után is szolgált, később koncepciók perben 10 év börtönbüntetésre ítélték, melyből ötöt (1951–1956 között) le is töltött. Teljes rehabilitációjára csak a rendszerváltoztatást követően került sor. Életéről részleteiben lásd TOBAK TIBOR: *Pumák földön-égen*. Háttér Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 1989 (illetve

Ferenczy Kiadó, 1998 – ezen második kiadás már a háború utáni meghurcoltatásáról is szól), valamint B. STENGE CsABA: *Elfelejtett hősök. A magyar királyi honvéd légiőrök ászai a második világháborúban.* Bp., 2016, 376.

[7] TOBAK: i. m. 220.

[8] Krascsenics Lajos (1921–2001): legénységi állományú vadászpilóta volt a második világháborúban. 1944 júliusától a háború végéig teljesített szolgálatot a 101/2. vadászpilóta-században. A háború után az Országos Magyar Repülő Egyesület (OMRE) repülőoktatója, majd könyvelő volt. Életéről részletesen lásd B. STENGE: i. m. 247–251.

[9] KRASCSENICS LAJOS: *Egy magyar királyi vadászpilóta visszaemlékezései.* Bp., 1990, 187–205. Krascsenics házasságáról lásd HM HIM Hadtörténelmi Levéltár, 101. vadászpilóta-ezred iratanyaga, 110. doboz, 101/l. vadászpilóta-osztály név szerinti állománytáblázata, 41. fsz. Ebben a konkrét dátum nélkül, 1945 nyarán készült kimutatásban a „megjegyzés” rovatban Krascsenicsnél már ott szerepel a 19 éves, Sarolta keresztnévű felesége mint hozzátartozó, valamint anyósa is.

[10] PETŐ: i. m. 115.

Címkék:

[második világháború](#) ^[13]

[menekültek](#) ^[14]

[hadifoglyok](#) ^[15]

Kiadás: 19. évfolyam (2019) 6. szám

Forrás webcím: <https://www.archivnet.hu/magyar-no-pockingban-a-nemetszozagot-megszallo-amerikai-csapatok-es-a-menekult-magyar-nok>

Hivatkozások

[1] <https://www.archivnet.hu/magyar-no-pockingban-a-nemetszozagot-megszallo-amerikai-csapatok-es-a-menekult-magyar-nok>

[2] https://www.archivnet.hu/sites/default/files/u364/fortepan_57168.jpg

[3] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/a-pockingi-hadifogolytabor/1pocking.jpg>

[4] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/a-pockingi-hadifogolytabor/2pocking.jpg>

[5] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/a-pockingi-hadifogolytabor/3pocking1945tabordiszites.jpg>

[6] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/a-pockingi-hadifogolytabor/4pocking.jpg>

[7] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/a-pockingi-hadifogolytabor/5pocking.jpg>

[8] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/a-pockingi-hadifogolytabor/6pocking.jpg>

[9] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/a-pockingi-hadifogolytabor/7pocking.jpg>

[10] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/a-pockingi-hadifogolytabor/8haromjegy.jpg>

[11] <https://www.archivnet.hu/sites/default/files/galeriafotok/a-pockingi-hadifogolytabor/9amegymarkas.jpg>

[12] <https://www.archivnet.hu/a-pockingi-hadifogolytabor>

[13] <https://www.archivnet.hu/cimkek/masodik-vilaghaboru>

[14] <https://www.archivnet.hu/cimkek/menekultek>

[15] <https://www.archivnet.hu/cimkek/hadifoglyok>